

Taşınmaza Ait Projelerin Mülk Sahibine Verilmesi Karşılığında Talep Edilen Ücret

Bu Karar, taşınmaza ait mimari, statik, elektrik ve tesisat projelerinin tarafına verilmesi karşılığında idare tarafından talep edilen ücrete ilişkindir.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

KAMU DENETÇİLİĞİ KURUMU

(OMBUDSMANLIK)

SAYI : 2019/9607-S.14710

BAŞVURU NO : 2019/8874

KARAR TARİHİ : 04/10/2019

RET KARARI

BAŞVURAN :

BAŞVURUYA KONU İDARE : Beykoz Belediye Başkanlığı

BAŞVURUNUN KONUSU : Şikayetçinin, adına kayıtlı taşınmaza ait mimari,statik,elektrik ve tesisat projelerinin tarafına verilmesi karşılığında idare tarafından talep edilen ücrete yaptığı itiraz hakkındadır.

BAŞVURU TARİHİ : 25/04/2019

I. BAŞVURANIN İDDİA VE TALEPLERİ

1. Şikayetçi dilekçesinde özetle; İstanbul ili, Beykoz ilçesi, ... Mah., 6 Pafta, 0 Ada, 889 Parselde bulunan mülkün sahibi olduğunu, adına kayıtlı mülke ait mimari, statik, elektrik ve tesisat projelerinin tarafına verilmesi için Beykoz Belediyesi İmar ve Şehircilik Müdürlüğü'ne 31/12/2018 tarih ve ... evrak kayıt numarası ile başvuruda bulunduğunu,

1.1. Ancak dilekçeyi verdikten sonra tarafına telefon ile geri dönüş yapılarak projelerin tarafına verilmesi karşılığında 1000.- TL'den fazla ücret talep edileceğinin söylendiğini, verilen hizmetin ücretli olduğuna dair dilekçe öncesinde tarafına bilgilendirme yapılmadığını, Beykoz Belediyesi'nin talep ettiği projelere ait 4 adet CD için bu denli fahiş bir meblağ talep etmesinin izaha muhtaç olduğunu,

1.2. Görüşme yapılan bir diğer belediye personelinin de "Projeleri almanız dahi ilerleyen süreçlerde belediyede işlem yapmak istediğinizde bu borç karşınıza çıkar ve ödeme yapılmadan işlemlere devam edilemez!" dediğini, bunun üzerine 24/01/2019 tarih ve ...evrak kayıt numarası ile Beykoz Belediyesi İmar ve Şehircilik Müdürlüğü'ne yeni bir dilekçe yazarak projelerin verilmesi talebinden vazgeçtiğini ve işlemin iptal edilmesi talebinde bulunmak zorunda kaldığını,

1.3. Belediyenin, sahibi bulunduğu mülk ile ilgili olan dolayısıyla şahsını ve ailesini ilgilendiren bir belgeye ulaşımını zorlaştırdığını, arşivden çıkartılarak tarafına verilebilecek bir belge için bu denli fahiş bir ücret talep edilmesinin bilgi edinme ve sosyal belediyecilik ilkeleriyle bağdaşmadığını **iddia ve ifade ederek,**

1.4. Beykoz Belediyesi İmar ve Şehircilik Müdürlüğü'nün fahiş ücretlendirme politikasının gözden geçirilmesi için gerekli çalışmanın yapılmasını, projelerin tarafına ücretsiz ya da makul bir ücret karşılığında verilmesi **talepleriyle Kurumumuza başvuruda bulunmuştur.**

II. İDARENİN BAŞVURUYA İLİŞKİN AÇIKLAMALARI

2. Şikâyet konusu hakkında Kurumumuzun 15/05/2019 tarih ve ... sayılı bilgi-belge isteme yazısına istinaden Beykoz Belediye Başkanlığı'ndan alınan bila tarih ve ... sayılı yazısında özetle; "... Dosyasında yapılan incelemede; ...'ın 31.12.2018 tarih ve ...sayıda kayıtlı dilekçeyle İstanbul İli, Beykoz İlçesi, .. Mahallesi, 889 parselde bulunan yapıya ait mimari, statik, elektrik ve makine projelerini talep ettiği, İmar ve Şehircilik Müdürlüğü'müzün 18.01.2019 tarih ve ... sayılı yazısıyla cevap verildiği, ancak ilgisinin suret tasdik ücretini yatırmaması ve talebinden vazgeçmesi

nedeniyle evrakın arşive hıfzedildiği, mal sahibinin 25.01.2019 tarih ve ... sayıda kayıtlı dilekçesiyle ücrete itiraz ederek talebinden vazgeçtiğini dilekçesinin işleme alınmamasını, işleme alındıysa iptal edilmesini, tarafına herhangi bir ücret yansıtılmamasını istediği, 05.02.2019 tarih ve ... sayılı yazımızda cevap olarak Belediye Meclisi tarafından 07.12.2018 tarih ve .. sayı ile kabulüne karar verilen Ücret Tarifesine göre uygulama yapıldığı, Beykoz Belediyesi resmi internet sitesi üzerinden de bu ücret tarifesine ulaşılabileceği bilgisinin verildiği, ...'ın 28.01.2019 tarihinde İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı İmar ve Şehircilik Daire Başkanlığı İmar Müdürlüğü'ne vermiş olduğu dilekçede ücrete itiraz ettiği, buna karşılık olarak anılan Kurumdan Belediye Başkanlığımıza ve dilekçe sahibine dağıtımlı olarak gönderilen 07.02.2019 tarih ve .. sayılı yazıda "Konuyla ilgili olarak; 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun 'Ücrete Tabi İşler' başlıklı 97. maddesinde yer alan "Belediyeler bu Kanunda harç veya katılma payı konusu yapılmayan ve ilgililerin isteğine bağlı olarak ifa edecekleri her türlü hizmet için Belediye Meclislerince düzenlenecek tarifelere göre ücret almaya yetkilidir. Belediye'ye tekel olarak verilmiş işler kendi özel hükümlerine tabidir." hükmü gereği, Başkanlığınızca verilecek hizmetlere ilişkin Beykoz Belediye Meclisince düzenlenen ve karar altına alınan ücret tarifesine göre işlemlerin yürütülmesi gerektiği anlaşılmaktadır." denildiği görülmüştür.

2.1. Söz konusu talebe ilişkin işlemde Beykoz Belediye Meclisi tarafından 07.12.2018 tarih ve ... sayı ile kabulüne karar verilen Ücret Tarifesindeki Suret Tasdik Ücretine göre uygulama yapılmıştır." **açıklamalarına yer verilmiştir.**

III. İLGİLİ MEVZUAT

3. Anayasanın "Dilekçe, bilgi edinme ve kamu denetçisine başvurma hakkı" başlıklı 74 üncü maddesi; "Herkes, bilgi edinme ve kamu denetçisine başvurma hakkına sahiptir. Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına bağlı olarak kurulan Kamu Denetçiliği Kurumu idarenin işleyişiyle ilgili şikâyetleri inceler."

4. Anayasanın "2. Mahalli idareler" başlıklı 127 nci maddesinde, "Mahalli idareler; il, belediye veya köy halkının mahalli müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere kuruluş esasları kanunla belirtilen ve karar organları, gene kanunda gösterilen, seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan kamu tüzelkişileridir. Mahalli idarelerin kuruluş ve görevleri ile yetkileri, yerinden yönetim ilkesine uygun olarak kanunla düzenlenir. ... Bu idarelere, görevleri ile orantılı gelir kaynakları sağlanır."

5. 6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanunu'nun "Kurumun görevi" başlıklı 5 inci maddesinin birinci fıkrası; "Kurum, idarenin işleyişi ile ilgili şikâyet üzerine,

idarenin her türlü eylem ve işlemleri ile tutum ve davranışlarını; insan haklarına dayalı adalet anlayışı içinde, hukuka ve hakkaniyete uygunluk yönlerinden incelemek, araştırmak ve idareye önerilerde bulunmakla görevlidir.”

6. 5393 sayılı Belediye Kanunu’nun “Tanımlar” başlıklı 3 üncü maddesinde, “ Bu Kanunun uygulanmasında; a) Belediye: Belde sakinlerinin mahallî müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak üzere kurulan ve karar organı seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan, idarî ve malî özerkliğe sahip kamu tüzel kişisini, ... ifade eder.”

7. 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu’nun “Ücrete tabi işler” başlıklı 97 nci maddesinde, “Belediyeler bu Kanunda harç veya katılma payı konusu yapılmayan ve ilgililerin isteğine bağlı olarak ifa edecekleri her türlü hizmet için belediye meclislerince düzenlenecek tarifelere göre ücret almaya yetkilidir. Belediye'ye tekel olarak verilmiş işler kendi özel hükümlerine tabidir”

8. 5393 sayılı Belediye Kanunu’nun “Meclisin görev ve yetkileri” başlıklı 18 inci maddesinin (f) bendinde, “Kanunlarda vergi, resim, harç ve katılma payı konusu yapılmayan ve ilgililerin isteğine bağlı hizmetler için uygulanacak ücret tarifesini belirlemek.”

9. 5393 sayılı Belediye Kanunu’nun “Belediyenin gelirleri” başlıklı 59 uncu maddesinin (e) bendinde; “Belediyenin gelirleri şunlardır: ...Belediye meclisi tarafından belirlenecek tarifelere göre tahsil edilecek hizmet karşılığı ücretler.”

10. 31 seri no,lu Belediye Gelirleri Kanunu Genel Tebliğinde “ 1. Ücretin Konusu ve Kapsamı” başlıklı maddesinde; “ 5272 sayılı Belediye Kanununun² 59’uncu maddesinin (e) fıkrasında, belediye meclisi tarafından belirlenecek tarifelere göre tahsil edilecek hizmet karşılığı ücretler, belediyelerin gelirleri arasında yer almaktadır.” hüküm ve açıklamalarına yer verilmiştir.

10.1. Aynı Tebliğin “2.Belediyelerce Ücret Uygulama Esasları” başlıklı maddesinde “...Belediyelerin harç veya katılma payı konusu yapılmayan ve ilgililerin isteğine bağlı olarak ifa edecekleri her türlü hizmet için belediye meclislerince düzenlenecek tarifelere göre ücret almaları mümkün bulunmakla beraber, ücretlerin hizmetten faydalananlardan yapılan hizmetin maliyeti göz önünde bulundurularak adalet, eşitlik ve genellik prensiplerine uygun olarak tespit edilmesi gerekmektedir.” hüküm ve açıklamalarına yer verilmiştir.

KAMU DENETÇİSİ Av.HÜSEYİN YÜRÜK’ÜN KAMU BAŞDENETÇİSİ'NE ÖNERİSİ

11. Kamu Denetçisi tarafından, şikâyetçinin iddiaları, idarenin konu ile ilgili açıklamaları, ilgili mevzuat ve tüm dosya kapsamı birlikte değerlendirildiğinde, başvuru konusuna ilişkin “Ret Karar Önerisi” Kamu Başdenetçisi’ne sunulmuştur.

V. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

A. Hukuka ve Hakkaniyete Uygunluk Yönünden

12. Uyuşmazlık konusu; şikâyetçinin, adına kayıtlı taşınmaza ait mimari, statik, elektrik ve tesisat projelerinin tarafına verilmesi karşılığında idare tarafından talep edilen ücrete yaptığı itiraza ilişkindir.

13. 26/01/2011 tarihli ve 2009/42 E. 2011/26 K. sayılı Anayasa Mahkemesi kararında da belirtildiği üzere; “2464 sayılı Kanun'da harç veya katılma payı konusu yapılmamış olan ve ilgililerin isteğine bağlı olarak ifa edilecek olan hizmetler için, belediye meclislerince düzenlenecek tarifelere göre ücret alma yetkisi verilmektedir. Kural uyarınca, belediyeler tarafından yapılacak bir hizmetin ücret konusu yapılabilmesi için, o hizmetin harç veya katılım payına konu edilmemiş olması ve hizmetten yararlanacak kişilerin bizzat belediyeden bu hizmetin yapılmasını talep etmiş olmaları gerekmektedir. Bir başka anlatımla, harç veya katılma payı konusu yapılmamış olan ve ilgililerin isteği üzerine sunulacak olan hizmetler için belediyelerce sadece 'ücret' istenilebilecektir. Kurala göre, ilgililerin isteği olmaksızın yapılan hizmetler ile kanunlarda veya sair mevzuatta belediyece yapılması zorunlu kılınan hizmetler için ücret alma yetkisi bulunmamaktadır. Kuralın verdiği yetki çerçevesinde belediye meclislerince ücret tarifesine konu edilebilecek hizmetler, kişilerin tamamen kendi isteklerine ve tercihlerine bağlı olarak yararlanacakları hizmetlerdir.”

14. Yukarıdaki paragrafta değinilen yetki çerçevesinde belediye meclislerince ücret tarifesine konu edilebilecek hizmetlerin, kişilerin tamamen kendi isteklerine ve tercihlerine bağlı olarak yararlanacakları hizmetler olduğu hususu açıktır.

15. Anayasa Mahkemesinin 10/04/2013 günlü, E.2012/158, K.2013/55 sayılı kararında: Anayasallık denetiminde, Anayasa'nın 73 üncü maddesinde öngörülen vergilendirmeye ilişkin hükümler, mahalli idareler yönünden, Anayasa'nın 127 nci maddesinde belirtilen kurallarla birlikte ele alınıp yorumlanması gerektiği belirtilerek; “Anayasa'nın 127. maddesinin birinci fıkrasında, mahalli idarelerin il, belediye veya köy halkının mahalli müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere kuruluş esasları kanunla belirtilen ve karar organları yine kanunda gösterilen seçmenler tarafından seçilerek

oluşturulan kamu tüzelkişileri oldukları ifade edilmiştir. Anayasa'da merkezi yönetim - yerel yönetim ayrımının yapılması, yerel yönetimlerin organlarının seçimle göreve gelmesinin öngörülmesi, seçimlerinin süreli olması, kararlarını kendi organları eliyle alması ve uygulaması, kendilerine özgü bütçelerinin bulunması, görevleri ile orantılı gelir kaynakları sağlanması gibi yetki ve ayrıcalıkların tanınmış olması, bu idarelerin özerkliklerinin göstergeleridir. Anayasa'nın 127. maddesinde öngörülen "yerel yönetimlerin özerkliği" ilkesi, yerinden yönetimin varlık şartlarından olan mali özerkliği de kapsamaktadır. Mali özerklik kavramı ise mahalli idarelerin mali kaynaklarının bir bölümünü yerel vergi ve harçlardan oluşturmalarını, gelirlerini ve varlıklarını kendi amaçlarına uygun bir biçimde kullanabilmelerini ve esnek bir bütçe sistemine sahip olmalarını öngörmektedir. **Diğer bir ifade ile mahalli idarelerin mali özerkliği, merkezi yönetimin malvarlığından ayrı malvarlığı, bağımsız gelir kaynakları ve bütçeleri olması esasına dayanır. Nitekim Anayasa'nın 127. maddesinin altıncı fıkrasının son cümlesinde de "Bu idarelere görevleri ile orantılı gelir kaynakları sağlanır." hükmüne yer verilmek suretiyle mahalli idarelerin mali özerkliği teminat altına alınmıştır."** açıklamalarına yer verilmiştir.

16. 2464 sayılı Kanun'un 97'nci maddesinde belediyeler, anılan Kanunda harç veya katılma payı konusu yapılmayan ve ilgililerin isteğine bağlı olarak ifa edecekleri her türlü hizmet için belediye meclislerince düzenlenecek tarifelere göre ücret almaya yetkili kılınmış olup, anılan madde hükmünden de anlaşılacağı üzere belediye meclislerine bu konuda geniş bir takdir yetkisi tanınmıştır. **İdareye belli şart ve durumların meydana gelmesi halinde belli bir kararı alıp almamak veya kanunda öngörülen değişik çözümler arasında bir seçim yapmak konusunda serbesti tanınması ya da idarenin belirli bir konuda karar alabilmek için hangi şart ve durumların ortaya çıkması gerektiğini tespit etmek imkânına sahip olması idarenin takdir yetkisi olarak tanımlanmaktadır.**

17. 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 2 nci maddesinde, idari işlemler hakkında yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biri ile hukuka aykırı olduklarından dolayı iptalleri için menfaatleri ihlal edilenler tarafından açılan iptal davaları ve idari eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları doğrudan muhtel olanlar tarafından açılan tam yargı davaları idari dava türleri olarak belirtilmiştir. Maddenin ikinci fıkrasında ise, idari yargı yetkisinin, idari eylem ve işlemlerin hukuka uygunluğunun denetimi ile sınırlı olduğu, idari mahkemelerin; yerindelik denetimi yapamayacağı, yürütme görevinin kanunlarda gösterilen şekil ve esaslara uygun olarak yerine getirilmesini kısıtlayacak, idari eylem ve işlem niteliğinde veya idarenin takdir yetkisini kaldırarak biçimde yargı kararı veremeyeceği düzenlenmiştir. **Nitekim Anayasa Mahkemesinin 25/11/2015 tarihli ve 2015/50 E. 2015/107 K. sayılı kararında da,**

“.... İdarelerin, kanunlarla verilen görevleri yerine getirirken alacağı kararların, her türlü olay ve olgu göz önünde bulundurularak önceden hukuk kurallarıyla belirlenmesi mümkün olmadığı gibi kamu hizmetlerinin ve toplumsal ihtiyaçların değişkenliği dikkate alındığında uygun bir yöntem de değildir. Bu nedenle, idarelerin karşılaştıkları farklı durumlar karşısında en uygun çözümü üretebilmeleri için takdir yetkisiyle donatılmaları zorunludur. Takdir yetkisinin amacı, idareye farklı çözümler arasından uygun ve yerinde olanı seçme serbestîsi tanımaktır. ...” şeklinde açıklamada bulunmak suretiyle, idareye takdir yetkisi tanınmasının gerekliliği hususu vurgulanmıştır.

18. Ancak idareye yasalarla tanınan takdir yetkisi mutlak olmayıp, kamu yararı ve hizmet gerekleri ile sınırlıdır. İdare takdir yetkisini kullanırken kendisine verilen yetkinin amacı doğrultusunda hareket etmeli, nesnellik ve tarafsızlık içinde davranmalı, orantılılık ilkesine uymalı, kanunlar özel koşullar öngörmüşse bu koşullara uymalı, takdir yetkisini gerekçeli olarak kullanmalıdır. Somut olaya ilişkin olarak belediyelere tanınan takdir yetkisinin ne şekilde kullanılması gerektiği hususu 31 seri no.lu Belediye Gelirleri Kanunu Genel Tebliğinde "2.Belediyelerce Ücret Uygulama Esasları" başlıklı maddesinde belirtilmiştir.

19. Dosya kapsamında yer alan idarenin cevabi yazısında, “Söz konusu talebe ilişkin işlemde Beykoz Belediye Meclisi tarafından 07.12.2018 tarih ve 2018/87 sayı ile kabulüne karar verilen Ücret Tarifesindeki Suret Tasdik Ücretine göre uygulama yapılmıştır.” açıklamasında belirtilen Belediye Meclisi kararı ve ekindeki ‘Ücret Tarifesi’ incelendiğinde; **“SURET TASDİK ÜCRETLERİ”** nin ‘1.1. Beher sayfa için 41.00.-TL; 1.2. Proje başına 280,00.- TL’ olarak belirlendiği, tespit edilmiş olup, ‘Ücret Tarifesi’ belirlenirken kullanılan takdir yetkisinin hizmetin gerekleri ve kamu yararı gözetilmeden kullanıldığına dair açık bir emare tespit edilememiştir.

20. Yukarıdan bu yana tüm açıklananlar, şikâyetçinin iddiaları, idarenin konu ile ilgili açıklamaları, mevzuat ve tüm dosya kapsamı birlikte değerlendirildiğinde; şikâyetçinin, adına kayıtlı taşınmaza ait mimari, statik, elektrik ve tesisat projelerinin tarafına verilmesi karşılığında Beykoz Belediye Başkanlığınca ücret talep edilmesine ilişkin işlemde hukuka aykırı bir husus tespit edilememiş, bu nedenle şikâyetçi mezkur talebinin reddi gerektiği sonucuna varılmıştır.

B. İyi Yönetim İlkeleri Yönünden Değerlendirme

21. İyi yönetim ilkelerine, 28/03/2013 tarihli ve 28601 mükerrer sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar

Hakkında Yönetmeliğin "İyi yönetim ilkeleri" başlıklı 6 ncı maddesinde yer verilmiştir. Söz konusu ilkeler yönünden yapılan değerlendirmeler neticesinde; ilgili idareden istenilen bilgi ve belgelerin makul sürede karar verme ve kararların gerekçeli olması ilkelerine uygun şekilde Kurumumuza gönderildiği tespit edilmiştir.

HAK ARAMA ÖZGÜRLÜĞÜNE İLİŞKİN YASAL MEVZUAT

22. 14/06/2012 tarihli ve 6328 sayılı Kanunun 21 inci maddesinin birinci fıkrası uyarınca, bu "Ret Kararının başvurana tebliği tarihinden itibaren, ilgili idarenin işlemine karşı (varsa) dava açma süresinden kalan süre kaldığı yerden işlemeye devam edecek olup, İstanbul İdare Mahkemesine yargı yolu açıktır.

VI. KARAR

Yukarıda açıklanan gerekçeler ve dosya kapsamına göre; BAŞVURUNUN REDDİNE,

Kararın BAŞVURANA ve BEYKOZ BELEDİYE BAŞKANLIĞINA tebliğine,

Türkiye Cumhuriyeti Kamu Başdenetçisi'nce karar verildi.

Şeref MALKOÇ

Kamu Başdenetçisi

Telefon: +90 (312) 473 84 23

E-Posta: mts@mevzuattakip.com.tr

Adres: Çetin Emeç Bulvarı Hürriyet Cad. No: 2/12 Çankaya ANKARA